

СПАДКУВАННЯ ПРАВА НА ВКЛАД У БАНКУ **(ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ)**

Кравчук В.К., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС *Немченко С.С.*

За останні роки банківська система України стрімко розвивалася, з'являлися нові банки, підвищувалися державні вимоги до комерційних банків, які функціонують на території України, підвищувався рівень довіри до банків, які змогли пережити фінансові кризи та різні зміни політичної ситуації в нашій державі.

В наш час майже кожен хоча б раз користувався послугами банку, вкладав гроші на депозитні рахунки і з цього отримував прибуток, однак трапляються випадки коли особа вже не може забрати свій вклад в банківській установі і такий вклад переходить у спадщину до спадкоємців такої особи.

Перш за все потрібно зазначити, що спадкове право - це сукупність установлених державою правових норм, що регулюють умови та порядок переходу прав та обов'язків (спадщини) після смерті громадянина (спадкодавця) до інших осіб (спадкоємців) [4].

Діюче цивільне законодавство значно розширило права громадян у здійсненні своїх спадкових прав, наприклад, право складання заповіту подружжям, посвідчення секретного заповіту, заповідальне розпорядження, спадкування права на вклад у банківській (фінансовій) установі тощо. Щодо останнього хочеться зупинитися детальніше.

На відміну від Цивільного кодексу 1963 року, Цивільним кодексом 2003 року встановлено нові правила спадкування права на вклад у банку

(фінансовій установі). Так вкладник за часів УРСР на випадок своєї смерті в ощадних касах і Державному банку СРСР мав зробити відповідне розпорядження щодо свого вкладу, а порядок розпорядження вкладом на випадок смерті за спеціальними вказівками вкладників визначається статутами названих кредитних установ і виданими в установленому порядку правилами Г 2].

Спадкування права на вклад у банківській установі може мати місце:

- 1) шляхом складання та посвідчення заповіту;
- 2) шляхом складання спеціального розпорядження банку;
- 3) на підставі загальних норм спадкування за законом.

Встановлення в законі можливості спадкування права на вклад на підставі відповідного розпорядження банку спрямоване на створення умов для спрощення спадкування зазначеного об'єкта. При спадкуванні права на вклад за заповітом чи за законом застосовуються положення книги шостої ЦК України. При складанні вкладником — спадкодавцем розпорядження банку підлягає застосуванню спеціальна норма — ст. 1228 ЦК України. Спосіб розпорядження правом на вклад цілком залежить від волі вкладника [3].

Так відповідно до ст. 1228 Цивільного кодексу України вкладник має право розпорядитися своїм правом на вклад у банку (фінансовій) установі на випадок своєї смерті, склавши заповіт або зробивши відповідне розпорядження банку. Право на такий вклад входить до складу спадщини незалежно від способу розпорядження ним [4].

Зважаючи на те, що право на банківський вклад входить до складу спадщини, на нього поширюються загальні правила щодо порядку прийняття спадщини, відмови спадкоємця від спадщини тощо.

Тобто, для того, щоб одержати вклад у банку, спадкоємець повинен прийняти спадщину. Відповідно до діючого законодавства, спадкоємець, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини, вважається таким, що прийняв спадщину, якщо на протязі шести місяців з дня відкриття спадщини, він не заявив про відмову від неї. Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно із спадкодавцем, має подати до нотаріальної контори заяву про прийняття спадщини.

Також потрібно зазначити, що відповідно до ст. 1228 Цивільного кодексу України заповіт, складений після того, як було зроблене розпорядження банку (фінансовій установі), може повністю або частково скасувати його в таких випадках:

1. якщо у заповіті змінено особу, до якої має перейти право на вклад;
2. якщо новий заповіт стосується усього майна спадкодавця.

Порядок складання заповітів регулюється нормами статей 1233-1257 ЦК України. Згідно з ч. 3 ст. 1247 ЦК заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1251-1252 ЦК України [1]. Перелік зазначених осіб не містить

у собі посадових та службових осіб банків. Отже, останні не мають права посвідчувати заповіти щодо прав на вклади у банках чи інших фінансових установах [3].

Водночас це не виключає можливості вчинення вкладником розпорядження банку щодо права на вклад на випадок смерті (заповідальне розпорядження). Заповідальне розпорядження вкладників банку стосовно вкладів має бути оформлене належним чином, інакше воно визнається недійсним [3].

На заповідальні розпорядження, зроблені установам банку, розповсюджуються норми Цивільного кодексу України про обов'язкову частку у спадщині. А отже, вклад спадкодавця, який знаходиться в установах банку хоча фізично і відокремлений від іншого майна спадкодавця юридично і відокремленості не має, а тому коло спадкоємців які мають право на обов'язкову частку у спадщині також мають право і на обов'язкову частку від банківського вкладу, який залишив спадкодавець.

Коло спадкоємців, які мають право на її одержання, встановлено ст. 1241 Цивільного кодексу України. Перелік цих осіб є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає [4].

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (із змінами та доповненнями) //Офіційний вісник України. - 2003. - №11. - ст.461; ВВР України. - 2013. - №40-44. - ст. 356.
2. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг. ред. ВІ Борисової І.В. Спасибо-Фатесвої, В.Л. Яроцького. - К.: Юрінком Інтер, 2013. - Т.1. - 480 с.
3. Цивільний кодекс України: Науковий-практичний коментар / За заг. ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубєвої. - К. : Всеукраїнська асоціація видавців „права єдиність», 2013. - 740 с.
4. Грибанова О. И., Заповіт подружжя // Мала енциклопедія нотаріуса, № 2(32) квітень 2011 р. — с. 33-35.

**СПІРНІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОГО ВИЗНАЧЕННЯ СТОРІН
НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
УКРАЇНИ**

Біда В.В., студент магістратури ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор кафедри цивільно-правових дисциплін ННІПП НАВС *Гопанчук В.С.*

Забезпечення процесуальної економії часу при спрощеній процедурі вирішення безспірних справ - це функція наказного провадження в цивільному процесі України, яка становить особливу цінність.

Даний вид провадження сприяє зростанню довіри громадян України до судової системи, і потребує ефективного та позитивного врегулювання нормами цивільного законодавства України. Тому слід зосередити увагу на колізіях, що існують в Цивільному кодексі України з приводу сторін наказного провадження.